

Sygn. akt I PK 87/03

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Andrzej Kijowski (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska

SSN Herbert Szurgacz (sprawozdawca)

Protokolant Anna Gryźniewska

w sprawie z powództwa J. G., T. B., K. M., A. K., H. K.

przeciwko Polskim Kolejom Państwowym SA Zakładowi Infrastruktury Kolejowej w K.

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 kwietnia 2004 r.,

kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 8 maja 2002 r.,

- 1. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 20 grudnia 2001 r. , oraz oddala powództwo,**
- 2. odstępuje od obciążenia powódek kosztami postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Pozwami skierowanymi przeciwko Polskim Kolejom Państwowym S.A Zakład Infrastruktury Kolejowej w K. w likwidacji powódki wniosły o zasądzenie na ich rzecz kwot po 30000 zł. z odsetkami powołując się na art. 48 i 49 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2000 roku o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” (Dz.U.2000r. Nr 84, poz. 948 ze zm.) Jako uzasadnienie swego stanowiska podały, że rozwiązanie z nimi stosunku pracy nastąpiło z przyczyn dotyczących pracodawcy - na zasadzie porozumienia stron.

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2001r. Sąd Rejonowy w K. uwzględnił powództwo i zasądził od Polskich Kolei Państwowych S.A - Zakład Infrastruktury Kolejowej w K. w likwidacji na rzecz powódek – A. K. kwotę 25 935,15 zł, J. G. kwotę 26.042,31 zł., K. M. kwotę 25.036,05 zł, T. B. kwotę 25.969,83 zł, H. K. kwotę 26.158,11 zł. z ustawowymi odsetkami w stosunku rocznym od dnia 27 października 2000 r., a w pozostałej części powództwo oddalił.

Sąd Rejonowy ustalił, że do powódek ma zastosowanie ustawa o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego "Polskie Koleje Państwowe" (Dz.U. 2000 r. Nr 84, poz. 94), która weszła w życie z dniem 26 października 2000 r. Spełniły one wszystkie przesłanki do otrzymania, odprawy w wysokości 30.000 zł., albowiem w dacie rozwiązania umowy o pracę zamieszkiwały w obrębie powiatu w którym stopa bezrobocia jest wyższa niż przeciętna. Nie zachodzą przesłanki wyłączające wobec nich prawa do odprawy z art. 48 ustawy. Sąd Rejonowy kierując się treścią art. 50 ust. 3 w/w ustawy zaliczył płaconą powódkom kwotę odprawy przewidzianej w art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. (Dz.U. Nr 4 poz. 19 z 1990 ze zm.).

W odniesieniu do zaliczenia na poczet odprawy z art. 48 ustawy kwot otrzymanych przez powódki z tytułu utraty okresu wypowiedzenia czy rekompensaty przewidzianej Paktem Gwarancji Pracowniczych nie znalazł ku temu podstaw, bowiem zdaniem sądu są to odrębne tytuły prawne, do których nie mają zastosowania przepisy ustawy o komercjalizacji.

Apelację od tego wyroku wniosła strona pozwana domagając się jego zmiany i oddalenia powództwa z uzasadnieniem, że ustawa z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” nie znajduje zastosowania do powódek, z którymi stosunek pracy ustał w dniu 30 września 2000 r., a więc przed dniem wejścia ustawy w życie.

Wyrokiem z dnia 8 maja 2002 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. oddalił apelację. Sąd Okręgowy, całkowicie zgodził się z poglądem Sądu Rejonowego, że z brzmienia przepisu art. 48 ustawy z dnia 8 września 2000 r. wynika wprost, że ma ona zastosowanie do wszystkich z którymi w latach 2000-2002 rozwiązano stosunek pracy. Zarówno brzmienie, jak i cel ustawy nie sprzeciwiają się działaniu jej w tym zakresie wstecz.

Sąd podkreślił, że ustawa weszła w życie 26 października 2000 r. ,czyli pod koniec roku 2000, a mimo to nie stanowi ona, że należy ją stosować jedynie do sytuacji od daty wejścia jej w życie. Przeciwnie, dotyczy wprost pracowników, z którymi rozwiązano stosunek pracy roku 2000.

W kasacja strona pozwana zaskarżyła powyższy wyrok w całości, zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie art. 49 ust. 1 w zw. z art. 48 pkt 1 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” w zw. z art. 3 k.c. oraz naruszenie art. 50 ust. 3 wymienionej ustawy, a także art. 481 k. c. w zw. z art. 455 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istota zagadnienia w sprawie sprowadza się do czasowego zakresu stosowania art. 48 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji PKP z dnia 8 września 2000 r. Podobnie, jak w przypadku sądów powszechnych, których orzecznictwo w tej kwestii było rozbieżne, również w orzecznictwie Sądu Najwyższego zarysowały się początkowo różne stanowiska, co stało się powodem podjęcia przez Sąd Najwyższy w dniu 14 stycznia 2002 r. uchwały w powiększonym składzie siedmiu sędziów (III PZP 11/03). W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, że prawo do jednorazowej odprawy pieniężnej określonej w art. 48 i 49 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie

Koleje Państwowe" (Dz. U. Nr 84, poz. 948 ze zm.) przysługuje tylko pracownikom, z którymi rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło po dniu wejścia w życie ustawy. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy przyznał, że za stanowiskiem, iż jednorazowa odprawa pieniężna przewidziana w art. 48 ustawy przysługuje każdemu pracownikowi zwolnionemu z pracy w 2000 r., tj. po dniu 31 grudnia 1999 r. przemawiają argumenty językowe, jednak brzmienie przepisu, uwzględniając inne przepisy ustawy (np. art. 83) nie jest jednoznaczne. Sąd Najwyższy wskazał na pewien bałagan i niefrasobliwość ustawodawcy w zakresie użycia form gramatycznych, poprawności merytorycznej oraz formalnej w redagowaniu przepisów całego rozdziału 8 ustawy, w którym zamieszczony został art. 48. Dokonując interpretacji art. 48 należy mieć na uwadze, że uprawnienia pracowników przewidziane w rozdziale 8 łączą się z komercjalizacją i restrukturyzacją przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” i nie mogą one przypadać na czas poprzedzający te procesy. Skoro zarówno komercjalizacja jak i restrukturyzacja organizacyjna, majątkowa i finansowa PKP następują po wejściu w życie ustawy, trudno przyjmować, że funkcjonalnie z nimi związana restrukturyzacja zatrudnienia miałyby je poprzedzać. Zwolnienia z przyczyn ekonomicznych następowały w PKP także przed wejściem w życie ustawy, a zatem bez związku z jego komercjalizacją i prywatyzacją, a pracownikom zwalnianym z pracy przysługiwały szczególne świadczenia pieniężne przewidziane Paktami gwarancji pracowniczych. Przepisy ustawy zastąpiły ten preferencyjny system świadczeń, co stanowi istotny argument przeciwko nadawaniu przepisom rozdziału 8 ustawy „mocy wstecznej”. Również rozpoczęcie emisji obligacji z ich przeznaczeniem m.in. dla pracowników zwolnionych w 2000 r. może przemawiać, za powstawaniem uprawnień z ustawy od jej wejścia w życie.

W powołanej uchwale Sąd Najwyższy powołał się również na argument w postaci braku przepisów regulujących „rozliczenie” świadczeń pobranych z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy i jednorazowej odprawy pieniężnej. Świadczenia wypłacone pracownikom, z którymi stosunki pracy zostały rozwiązane przed wejściem w życie ustawy były świadczeniami należnymi. Brak podstawy prawnej dla ich rozliczenia z jednorazową odprawą prowadziłby do niczym nieusprawiedliwionego uprzywilejowania pracowników, z

którymi rozwiązano umowy do dnia 26 października 2000 r. i dyskryminacji tych, którzy zostali zwolnieni po tej dacie. Wreszcie w uchwale podkreślono, że zgodnie z art. 216 Konstytucji „środki finansowe na cele publiczne są gromadzone i wydatkowane w sposób określony w ustawie” co uzasadnia ścisłą, restryktywną wykładnię tych jej postanowień, które przewidują bardzo korzystne i ponadstandardowe świadczenia dla pracowników P,KP do tych dodatkowych uprawnień do świadczeń wyraźnie z nich wynikających.

Podzielając stanowisko zajęte w powołanej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2004 r. orzeczono, jak w sentencji wyroku.